

2025. július 25. péntek – 5785. támuz 29.

www.frankel.hu

péntek 18:30 | gy. gy. 20:09 | szombat 10:00 | havdala 21.21

82/10

MÁTOT és MÁSZÉ

(IV. Mózes 31.02. – 36.13.)

הַמִּטּוֹת - מִסְעֵי

Reuvén és Gád törzsei azt kérik, adják nekik a Transzjordániában elfoglalt területeket és ne kelljen átkelniük a Jordánon. Mózes először felháborodik kérésükön, majd beleegyezik abba azzal a feltétellel, hogy a két törzs harcképes férfiai vegyenek részt az honfoglaló háborúban. A szakasz második fele a pusztabeli 40 éves vándorlás térképét rajzolja meg.

Törzsek – Vándorlásai. Elindultak és megérkeztek. 42 állomást érintettek, amelyet felsorol a Tóra. Ahol örömről volt szó, ahol gyász, ahol énekeltek, és ahol sírtak, ahol hűségesebbek voltak, és ahol engedetlenek. Mint az apa, aki térkép előtt elmeséli fiainak közös utazásuk derűs-borús epizódjait, így tárul elénk a 42 helység, ahol őseink jártak vándorlásaik során. Negyvenszer hangzik el a szó: elindultak és megérkeztek. Kérdés, miért kellett ezt hangsúlyozni, hiszen természetes, hogy indultak, különben nem érkezhettek volna meg. Talán a tanulságot kell kiemelni. Indulni kell – célnak kell lenni, amelyet el akarunk érni, meg akarunk tenni. Ha van feladatunk, célunk, akkor azt el is érhetjük. Az élet egy nagy vándorlás, előre nem sejtethető akadályokkal, meglepetésekkel. Ha azonban van feladatunk, akkor érdemes elindulni és remény lehet, hogy meg is érkezünk, teljesítve küldetésünket. Izrael gyermekei a határhoz érkeztek. Megszámolták a törzsek létszámát, a létszám alapján osztották fel az Ígéret földjét. Nagyobb törzsek nagyobb, kisebb törzsek kisebb földdarabot kaptak. A földek helyét sorsolással döntötték el.

A hagyomány szerint „Kol Jisráel árévím ze baze”, „כל ישראל ערבים זה בזה”, vagyis Izrael minden tagja felelős a másikért. Ez a kollektív felelősség jut kifejezésre Mátot-Mászé (מִטּוֹת-מִסְעֵי) kettős hetiszakaszunk elbeszélésében. Reuvén és Gád törzsei Mózes elé járultak azzal a kéréssel, hogy a nemrég elfoglalt Jordánon túli területen letelepedhessenek. Mózes súlyosan megróttá őket kérésükért. „Testvéreitek háborút viselnek és ti békében akartok élni?!”. A nép Kánaán elfoglalására készült és úgy tűnt, hogy a két törzs ki akarja vonni magát a harcokból. Mózes úgy látta, hogy a két törzs szakadást akar a Jordánon innen és túl a nép két része között és szemében ez olyan bűn lenne, mint mikor Izrael a Midjánisták hatására a Báál bálványt imádta a pusztában. De Mózes tévedett a két törzs meggyanúsításában. „Mi csak családunkat, nyájunkat hagynánk itt, és elharcosokként (chálucim) vennénk részt testvéreinkkel Kánaán elfoglalásában” - így a törzsek. Erre Mózes megértette a két törzs jó szándékát és feltételként szabta ki „elharcos” ajánlatukat; hogy visszatérhessenek a Jordánon túli részre. Eddig az elbeszélés. A kollektív felelősség elve mint alapvető eszme vonul végig a Bibliában. Már a mai elbeszélésben is Mózes arra inti a két törzset, hogy Isten haragja nemcsak őket, hanem az egész népet sújtja majd. Józsuá könyvében a Jordánon túli törzsek oltárt emeltek. A nép tíz Jordánon inneni törzsei ezt szakadási kísérletnek vélték és küldöttséget menesztettek Reuvén és Gád törzséhez, hogy ne merészeljenek Isten és a nép ellen fellázadni külön szentély építésével. A két törzs nem külön szentélyt akart építeni, hanem ellenkezőleg jelképezni akarta az együvé tartozást a Jordán két partján. A nép egysége megmaradt, a küldöttség megnyugodva tért vissza Kánaánba. A kollektív felelősség elve nemcsak ugyan arra a nemzedékre vonatkozik. Népi mondásként említi a Biblia, hogy „az apák ették a savanyú szőlőt és a fiúk fogai váznak bele.” A próféták ugyan leintik a népet és cáfolják a nemzedékeken keresztül való felelősséget és bűnhődést. „Ki-ki saját vétkéért lakoljon, ne bűnhődjék az apa a fiú cselekedetéért, vagy a fiú az apa vétkéért.” Mégis a szentély pusztulása után úgy gyászol a költő: „Apáink vétkeztek, de ők már nincsenek és mi szenvedünk az ő bűneikért. A második szakasz (Mászé) két témáról szól többek között. A törvényesség fejlődése a bibliai társalomban, lehetővé teszi az emberöléssel vádolt gyanúsítottak az eddig szokásos vérbosszú elől való menekülést. A vérbosszú nem ismert különbséget a szándékos gyilkosság és a véletlen, vagy hanyagságból okozott emberölés között. Ember ki másik ember életét oltja ki, vérével lakoljon tetteért, mert Isten képmására teremtdött az ember. Így szólt Isten Noéhoz az özönvíz után. A legrégebbi időkben is hittek az élet szentségében, és a vérbosszú formájában kellett „kiengesztelni” a kiontott vért. A bíraskodás nem vette tekintetbe a szándékot, csak a tényleges tettet. A mostani szidra „menedék városok” felállítását írja elő azok számára, kik nem szándékosan oltottak ki emberi életet. Hat ilyen várost állítottak fel és a nem szándékos emberöléssel vádolt egyén az egyik ilyen városba menekülhetett bírói ítélet alapján. Ott kellett tartózkodnia a főpap haláláig. „És a gyülekezet mentse meg a „gyilkost” a vérbosszútól”. De ha a szándékosan ölő gyilkos menekülne az ilyen városba, kiadják a vért megbosszuló kezébe. A törvény azt is előírja, hogy gyilkosság megítélésében legalább tanúra van szükség. A másik törvény korlátozza a lány örökösök házassági szabadságát. A tizenkét törzs között kiosztott földbirtok „szentsége” nemzedékről nemzedékre szállt. ! Ezért, ha leány örökölt (fiú örökös híján) nem mehetek férjhez csak saját törzsbelihez, hogy a föld ne szálljon át másik törzs birtokába. Ezzel a törvénnyel zárul nemcsak a mai hetiszakasz, hanem a Tóra negyedik könyve is (Bamidbar). Az utolsó mondat olvasását követi a „Vházá, Ekázár vönitchazék kiáltása.

A célegyenesben, amikor Izrael törzsei végre elérnek az Ígéret Földjének határára, ketten közülük, Gád és Reuven törzsei egyszerűen meggondolják magukat. A frissen meghódított, Jordánon túli terület vonzó földjein

szeretnék legeltetni állataikat, ez a föld, úgy érzik, jobban megfelelne céljaiknak, mint az Ország, amelyet atyáiknak ígért Isten, ahová a szüleik nem léphettek be, ahová belépni idáig életük célja volt. És hirtelen az egész nem tűnik olyan fontosnak. Mózes megfutamodást vél látni, illetve azt a bűnt, amelyet a zsidó etika kitüntetett forrásai különösen rossz néven vesznek: azt, ha valaki kivonja magát a közösségből, annak céljait nem tekinti többé sajátjainak, és nem is hajlandó további áldozatokat hozni értük. A helyzetet súlyosbítja, hogy a jelentre hosszú árnyék vetül, Izrael eredettörténete kísért benne, erre hívja fel a figyelmet Ari Kahn rabbi. Történt ugyanis még Ábrahám napjaiban, hogy unokatestvére, Lót jószágai is szerencsésen megszorodtak, és Lót azt javasolta Ábrahámnak, aki egyedülként vitte őt magával az útra, amelyet a világtörténelem első zsidójaként be kellett járnia, hogy vegyenek immár búcsút egymástól, nincs elég hely többé állataiknak a közös legelőkön. Lót legalább részben üzleti partnerségnek is tekintette vállalkozását Ábrahámmal, közös cégük kisebbségi részvényesének, és most önálló üzletet akart nyitni. Így került Szodomába. Anyagi értelemben képes volt függetlenné válni, de spirituálisan elvesztette Ábrahám nélkül. Íme, a jószág újra öröndösesen megszorodott, és ez ismét a nép egységét, a testvérek közösségét veszélyeztette. Mind tudjuk, hogy ha más városba, országba kerülünk, mint ahol felnőttünk, akár csak egy hosszabb átmenet idejére, munkává lesz az, ami addig természetes volt. A kötődésünk azokhoz, akikhez magától értetődően tartozunk: a családunkhoz és a barátainkhoz. Sem a családját, sem – tulajdonképpen – a gyerekkori barátait nem választja az ember, annál sokkal eredendőbben tartoznak hozzánk – mindennek ellenére. És a távolság épp ezt a magától értetődő kötődést kezdi ki. Nincsenek többé „kénél”, nincsenek többé ott „mindig”, amikor kellenének, még ma sem, a digitális kommunikáció korában. Különösen igaz volt mindez ott és akkor, a Jordán partjára érve Mózeséknek. Az agg Mózes meglepő és bátor döntést hoz. Jóváhagyja Reuvenék és Gádék letelepedését az országon kívül, a diaszpórában, de hozzájuk rendeli Menáse fél törzsét is. Még több embert szakít ki Izrael közösségből, mint akik maguktól mennének. És egy családot szakít szét fél törzsekre. Vagyis megerősíti az érzelmi kapcsolatokat a távozók és a maradók között, vagyis egy erős „networkre” bízta az érzelmi, spirituális kapcsolatok fennmaradását. Erősíti az izraeli és a „diaszpóra-közösségek” kapcsolatát. Menáse ősapja, József gyermeke volt az első jó testvér, Efrájim jó testvére Izrael történetében. Ezért kapják az ő gyerekei e feladatot. A Tóra tudta, hogy nem mindig lehetünk együtt mindannyian. Mózes szerint ez, ha nem is egészen fájdalommentesen, de áthidalható. Az igazi otthonunk azoknak a kapcsolatoknak a hálójára, amelyek összekötnek minket a folyókon és óceánokon innen és túl.

Szabó Éva: Két gondolat körül forognak a mondatok a fejemben a hetiszakasz kapcsán. Az első: A népcsoportoknak mindig szükségük van vezetőre. Jó esetben konszenzusosan választott, szakértői csapattal körülvett vezetőre. Ha a vezető hiteles, akkor engedélyt, tanácsot, véleményt, segítséget kérhetünk tőle. Ha a vezető félelmetes, fizikai létünket meghatározó hatalommal rendelkezik, amely újratermeli önmagát a saját szabályai révén, akkor bambán fejet hajtunk, önámítással elfogadunk, vagy pedig lázadunk, ezzel kockáztatva akár a magunk és/vagy társaink életét is. Ha Izrael földjének elérése előtt egyes törzseknek egyáltalán eszébe jut, hogy máshol telepedjenek le, mint az Örökkévaló által kijelölt területen, és ezt a vágyukat megfogalmazzák, az számomra azt jelenti, hogy helye volt akkoriban az egyéni akaratnak, véleménynyilvánításnak, valamint volt kommunikációs csatorna a vezetők és a vezetettek között. Ez szép. Az Örökkévalót ilyennek szeretem. Aki nem fölöttünk áll, hanem közöttünk. Enged gondolkodni, vágyakozni, sokszínűnek lenni. A második: Átérezem Gád és Reuven törzsének dilemmáját. A személyes életemnek is van kapcsolata Izrael földjével. Olyan összetett, olyannyira nem fekete vagy fehér, hogy inkább történetekkel illusztrálom, mintsem hogy kifejtsem. Első alkalommal nagyjából 25 éve, 25 évesen szálltam le a Ben Gurion reptéren. Nem sokkal korábban tudtam meg, hogy apai ágon erősen odatartozó vagyok. Ez a tudás akkoriban még az agyam szintjén volt megrekedve. Az a harminc centiméter, ami onnan a szívem felé vezetett, még érintetlen volt. A hivatalos procedúrák végeztével kinyílt a fotocellás ajtó, kiléptem a szabad levegőre. Gondoltam, na, ez most már Izrael. Húztam a bőröndömet a melegtől simára folyt aszfalton valamilyen busz felé, amikor is - a nagyon nagy semmi következtében - mindkét térdem berogyott. Rájuk zuhanva, néma csöndben kérdeztem magamtól, mi történt. Íme, hát megleltem hazámat – gondoltam. Azt hittem, viccelek, de nem voltam benne biztos. Randa sebeket szereztem, térdeimet a későbbiekben a Holt tenger gyógyította. Egy másik izraeli utamon egyszer a séruton a sofőr közelében ültem le. Kérdezte, hogy honnan jöttem. A második kérdés az volt, hogy zsidó vagyok-e. Nem tudtam, hogy ez tolakodás, vagy ellenőrzés, de úgy éreztem, mintha a kenyér áráról vagy a hány az óráról kérdezett volna. Válaszoltam is, miszerint nem tudom pontosan. Apukám zsidó, de nem beszélt erről semennyit soha, az anyukája neki sem mondott semmit. Tudom, hogy melyik ország melyik falujában éltek apukám felmenői, de semmi mást nem tudok. Dédpapa neve Kaczer Nathan volt, nagymama Kaczer Livia. Ebben a pillanatban a társalgás héberre váltott, azaz kizáródtam belőle, viszont a többi utas bevonódott. Hevesen kiabáltak. Kisvártatva újra angolul szólt hozzám a sofőr. A busz testületileg úgy döntött, hogy kitérőt tesznek velem, elvisznek a Diaszpóra Múzeumba, ahol leszek szíves kutatni a családom, a gyökereim után. Nem kérdeztek. Fordultak. Utoljára most májusban jártam ott. A családokba soha vissza nem tért katonák emléknapija épp az orrom előtt ment át Izrael 71. születésnapjára. A Siratófal mellett állva énekeltem a sok katonával, civillel, vallásos és nem vallásos emberrel a Hátikvát. Sírtam is, mert hát ezért mentem. Hogy meglegyenek az érzések. Pontosán tudtam, hogy mint mindig, a hetedik-tizedik nap környékén, oly mértékben megfeszülnek a Budapesten hagyott gyökereim, hogy kétvonalas C-t lehet rajtuk pengetni. Addigra visszavágyom. Ide. Ahol az apukám nem tudott semmit a saját eredetéről.

HÍREK A VILÁGBÓL

Három évre kitiltották Magyarországról a Kneecap együttest. https://bzsh.hu/2025/07/24/hivatalos-harom-evre-kitiltottak-magyarorszagrol-a-kneecap-egyuttest/
Szabad akarat és képzelet: Az ember különleges helye a teremtésben. https://mazsihisz.hu/a-zsidosagrol/judaizmus/szabad-akarat-es-kepzelet-az-ember-kulonleges-helye-a-teremtésben
A belgiumi zsidó szervezetek sajnálják, hogy a király a nemzeti ünnepen elhangzott beszédében részletesen szólt a palesztinok szenvedéséről, de hallgatott a túsokról. https://www.szombat.org/politika/a-belga-kiraly-biralta-izraelt-a-belga-zsidok-biraltak-a-kiralyt
Nagyon kelendők a „gyönyörűen faragott” Hitler-szobrok a fonyódi vásárban. https://kibic.hu/2025/07/23/nagyon-kelendok-a-gyonyoruuen-faragott-hitler-szobrok-a-fonyodi-vasarban/
Terroristák rakétatámadással próbálták szabotálni a segélyosztást Gázában. https://ujkelet.live/2025/07/24/terroristak-raketatamadassal-probaltak-szabotalni-a-segelyosztast-gazaban/
Mi történik a segélyek körül Gázában – és miért torzulnak el a hírek világszerte? https://izraelinfo.com/2025/07/24/mi-tortenik-a-segelyek-korul-gazaban-es-miert-torzulnak-el-a-hirek-vilagszerte/
A Kneecap terroristákat támogat és antiszemita a magyar kormány szerint. https://infostart.hu/belfold/2025/07/24/a-kneecap-terroristakat-tamogat-es-antiszemita-a-kormany-szerint
Gázai éhínség: Izrael szerint van elég élelmiszer, csak az ENSZ képtelen szétosztani. https://hu.euronews.com/2025/07/24/gaza-ehinseg-izrael-elelmiszer-segelyosztas-ensz-hamasz-raketa
Izraeli szabotázsakciók béníthatják robbanásokkal Iránt, amit Teherán a szerencsétlen véletlenek sorának minősít. https://hvg.hu/vilag/20250723_Izraeli-szabotazsakciok-benitjak-napi-szinten-robbanasokkal-Irant
Az izraeli hadsereg belső vizsgálata szerint tévedésből lőtték szét a gázai katolikus templomot. https://24.hu/kulfold/2025/07/23/gazai-ovezet-katolikus-templom-izrael-belso-vizsgalat/
Hatezer, segélyekkel megrakott teherautó várakozik az éhínség sújtotta Gázai övezet határainál. https://nepszava.hu/3288550_izrael-gazai-ovezet-haboru-ehinseg-unrwa-segelyszallitmanyok-benjamin-netanjahu-tuzszuneti-targyalasok-delegacio-visszahivas
Péntek este beköszönt Áv (אב) hónapja. https://bzsh.hu/2025/07/23/pentekenbekoszozt-avhonapja/
Izrael mesterséges intelligencia tesztkörnyezetet indít a közoktatásban. https://bzsh.hu/2025/07/22/izrael-mesterseges-intelligencia-tesztkornyezetet-indit-a-kozoktatásban/
Az izraeli hadsereg (IDF) vizsgálata szerint egy eltévedt lövedék találta el a gázai katolikus templomot – közölte egy katonai szóvivő szerdán. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/nem-celzott-hanem-eltevedt-lovedek-talalta-el-a-gazai-katolikus-templomot
Holokauszt -emlékhellyé alakítják a prágai Bubny vasútállomást. https://kibic.hu/2025/07/23/holokauszt-emlekhelye-alakitjak-a-pragai-bubny-vasutallomast/
Elfogták a buszrobbantós terroristát és gondok Egyiptomban Gáza miatt. https://ujkelet.live/2025/07/24/elfogtak-a-buszrobbantoss-terroristat-es-gondok-egyiptomban-gaza-miatt/
Vezérkari főnök: A háború nem tarthat örökké, a hadsereg újraépítéséhez szünet kell. https://izraelinfo.com/2025/07/23/vezerkari-fonok-a-haboru-nem-tarthat-orokke-a-hadsereg-ujraepitesehez-szunet-kell/
Az izraeli nagykövet szerint helyes döntést hozott a kormány, amikor kitiltotta a Kneecapet. https://hvg.hu/itthon/20250724_Az-izraeli-nagykovet-szerint-helyes-dontest-hozott-a-kormany-amikor-kitiltotta-a-Kneecapet
Felindultan reagált a kitiltott Kneecap, Orbánnak egyszavas üzenetet küldtek. https://hvg.hu/itthon/20250724_Eros-szavakkal-felelt-Orbannak-kitiltasara-a-Kneecap
Kneecap-ügy: A Mazsihisz szerint példaértékű a kormány döntése. https://24.hu/belfold/2025/07/24/kneecap-sziget-kitiltas-kormany-mazsihisz/
Macron bejelentette, hogy elismerik Palesztinát államként. https://444.hu/2025/07/24/macron-bejelentette-hogy-elismerik-palesztinat-allamkent
Szíjjártó Péter közölte, hogy az Orbán-kormány 10 millióval támogatja a Jeruzsálemi Latin Patriarchátust, de közben mélyen hallgatott a gázai katolikus templomot ért halálos izraeli támadásról. https://nepszava.hu/3287893_szijjarto-peter-gazai-katolikus-templom-tamadas-hallgatas
Zuppi bíboros és a Zsidó Közösség elnöke közös nyilatkozatot írt alá a gázai háború ellen. https://www.vaticannews.va/hu/egyhaz/news/2025-07/zuppi-biboros-bologna-zsido-kozossege-elnoke-kozos-nyilatkozat.html
Az izraeli hadsereg visszautasítja a WHO azon vádját, hogy megtámadta volna gázai létesítményeit. https://bzsh.hu/2025/07/23/az-izraeli-hadsereg-visszautasitja-a-who-azon-vadjat-hogy-megtamadta-volna-gazai-letesitmenyeit/

Schwester Selma: A legendás jeruzsálemi nővér. https://mazsihisz.hu/a-zsidosagrol/tortenelem/schwester-selma-a-legendas-jeruzsalemi-nover
Izraelben leváltották a kneszet külügyi és védelmi bizottságának elnökét, Juli Edelsteint, és Boáz Bismut képviselőt választották a helyére. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/izraelben-levaltottak-a-parlament-kulugyi-es-vedelmi-bizottsaganak-elnoket
Ősszel jelenik meg Woody Allen első regénye. https://kibic.hu/2025/07/18/osszel-jelenik-meg-woody-allen-elso-regenye/
Van éhezés, fordulat a tárgyalásokon, Gáza zsidóvá válása és az arabok dühe. https://ujkelet.live/2025/07/24/van-ehezes-fordulat-a-targyalasokon-gaza-zsidova-valasa-es-az-arabok-duhe/
Fauda 5. évad, kedvcsinálókkal. https://ujkelet.live/2025/07/24/fauda-5-evad-kedvcsinalokkal/
Palesztinpárti görög tüntetők tartóztattak fel egy izraeli tengerjáró hajót. https://hvg.hu/vilag/20250724_Palesztinparti-gorog-tuntetok-szirosz-sziget-izrael-gazai-ovezet-gideon-szaar-kulugyminiszter
Orbán is megszólalt a Kneecap kitiltásáról. https://24.hu/belfold/2025/07/24/kneecap-kitiltas-sziget-orban-viktor/
"A Hamász valójában nem akar békét" - az amerikai tárgyalók rövidre zárták a tűzszüneti tárgyalást. https://hu.euronews.com/2025/07/24/a-hamasz-valojaban-nem-akar-beket-az-amerikai-targyalok-rovidre-zartak-a-tuzszuneti-targya